

НАЦІОСОФСЬКА СПЕЦИФІКА ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ ВАСИЛЯ СИМОНЕНКА

Мельник Л. Б.

Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка

У пропонованій статті схарактеризовано особливості фраземіки Василя Симоненка крізь призму національної ідентичності та духовності. Передусім актуалізовано порушену проблему – зазначено, що віднайдення націософських візій у мовомисленні Василя Симоненка, що відображають його поетичні твори, може стати духовним гарту для молодого покоління, яке зростає в добу виснажливої (триває вже третій рік) російсько-української війни. Далі окреслено теоретичні засади націософії як філософії нації, започаткованої натхненником української національної ідеї Дмитром Донцовим. З'ясовано сутність смислів, втілених у фразеологічних одиницях, якими рясніє поетичне мовлення Василя Симоненка. На лінгвостилістичному рівні простежено перегук апелятивів поета із сакрально-містичним образом матері-Вітчизни у донцовській націософії, проведено паралелі між світоглядом цього непересічного представника покоління шістдесятників та ідейною доктриною Д. Донцова. Визначено функційне навантаження стійких мовних одиниць, серед іншого, наголошено на оцінній функції – позитивній або негативній стосовно явищ тогочасної дійсності, що було надзвичайно ризикованим для митця в умовах ідеологічного тиску.

На основі дібраного фактичного матеріалу виокремлено індивідуалізовані чи контекстні фразеологізми, які по-новому зазвучали в поетичному мовленні митця, а також виявлено унікальні контекстуальні стійкі вислови, як-от: «палають хмари бурякові», «сичать образи» тощо. Наявність архетипу МАТЕР у фразеологізмах, своєю чергою, засвідчила не лише тяглість архетипної традиції, а й авторське переосмислення цього образу як втілення національної ідеї, морального обов'язку та особистісної самосвідомості.

Зроблено висновок про суголосність патріотичних алюзій тогочасної доби та сучасності з політичною позицією В. Симоненка, насамперед в аспектах нескореності й незнищенності української нації. Визнано необхідність подальшого вивчення творчості В. Симоненка з метою виявлення і трансляції національних імперативів уже в його епістолярії.

Ключові слова: націософія, донцовська теорія, націософські погляди, авторські фразеологізми, історична місія нації.

Melnyk L. B. Natiosophical peculiarities of Vasyl Symonenko's phraseologisms. The article characterizes the peculiarities of Vasyl Symonenko's phraseology through the lens of national identity and spirituality. The author actualizes the problem in question by stating that the discovery of nationalistic visions in Vasyl Symonenko's language thinking reflected in his poetry can become a spiritual hardening for the younger generation growing up amidst the exhausting Russian-Ukrainian war, which has been ongoing for three years. Next, the author outlines the theoretical foundations of natiosophy as a philosophy of the nation, initiated by Dmytro Dontsov, the inspirer of the Ukrainian national idea. The article clarifies the nature of the meanings of phraseological units that abound in Vasyl Symonenko's poetic speech. At the linguo-stylistic level, the interplay between the poet's appeals and the sacred-mystical image of the Motherland in Dontsov's national philosophy is traced; parallels are drawn between the worldview of this outstanding representative of the generation of the sixties and Dontsov's ideological doctrine. The paper determines the functional role of fixed language units and emphasizes, among other things, the evaluative function – positive or negative in relation to the phenomena of contemporary reality, which was extremely risky for the poet in conditions of ideological pressure. The selected factual material has been used to single out individualized or contextual phraseologisms, which sounded in a new way in the poet's speech, as well as to identify unique contextual fixed expressions, such as: "beet clouds are burning", "offences are hissing", etc. The presence of the archetype "Mother" in phraseological units testified not only to the continuity of the archetypal tradition, but also to the author's rethinking of this image as the embodiment of the national idea, moral duty and personal self-awareness.

Based on the analysis, the author concludes that the patriotic allusions of that time and the present are in line with V. Symonenko's political position, especially in terms of the invincibility and indestructibility of the Ukrainian nation. It is noted that there is a need for further study of V. Symonenko's work in order to identify and convey national imperatives in his epistolary work.

Key words: nationalism, Dontsov theory, natiosophical views, author's phraseological units, historical mission of the nation.

Постановка проблеми та обґрунтування актуальності її розгляду. Сьогодні, в добу затяжної і виснажливої війни, розв'язаної з метою знищення української нації, все глибше занурюємося

в націософські візії вітчизняних мислителів, аби вистояти фізично, щоби не зламатися духовно та морально в нерівному двобої з непростим ворогом – московським імперським режимом.

«Націософську візію», що означає «філософське осмислення образу нації», або ж духовно-культурний портрет нації, який проявляється в історії, мові, традиціях та національному характері, репрезентовано у працях Дмитра Донцова, Юрія Липи, Івана Огієнка, В'ячеслава Липинського. Зокрема, Д. Донцов розглядав ідеї волі та героїзму як основу національного духу [5], Ю. Липа звертався до геополітичної та духовної ролі України як європейської нації [8], у працях митрополита І. Огієнка поєднано національне і християнське [Цит. за: 4], В. Липинський обстоював аристократичну ідею української нації як історичної спільноти зі шляхетною місією [9]. Однак першість у творенні націософії як світоглядної філософії нації, її духу та метафізики належить Д. Донцову. Саме він перетворив національну ідею із соціологічного або історичного поняття на ідеологію з екзистенційною глибиною та філософською перспективою. На цьому неодноразово наголошували О. Ситник [14], П. Іванишин [6] та О. Баган [1].

Вчитуючись в основні ідеї Д. Донцова, серед іншого в «чинний націоналізм» та ідею нації як містичної, ірраціональної спільноти, що ґрунтується на волі, вірі та жертвності [5, 320], знаходимо націософські погляди і в творчості «витязя молоді української поезії» Василя Симоненка. Митець, хоч і не був політичним ідеологом чи філософом, вдало втілював у своїй поезії засадничі концепти теорії Д. Донцова, як-от: містичну любов до нації; віру як екзистенційну основу буття; жертвність як акт духовної вишості; боротьбу як форму реалізації себе.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми національної ідеї у творчості Василя Симоненка порушували різні дослідники, аналізуючи її прояви в поетичних творах (Т. Масловська [10; 11], У. Галів, Л. Легка [3]), щоденниках (М. Рогожа [13]) тощо. В основному увагу у згаданих студіях зосереджено на різних засобах (лексичні, словотвірні, морфологічні, синтаксичні, акцентуаційні) мовної виразності цих ідей в мовотворчості Василя Симоненка.

Формулювання мети і завдань статті. Ми ж маємо за мету показати націософську візію В. Симоненка, що перегукується з ключовими ідеями донцовського «чинного націоналізму», на прикладі широковживаних поетом фразеологізмів. Досягнення цієї мети передбачає виконання таких завдань: з'ясувати особливості світобачення поета в контексті чинного націоналізму Д. Донцова; продемонструвати мовними засобами вираження громадянської позиції В. Симоненка. Об'єктом дослідження послуговували фразеологізми в поезіях зі збірки «Ти знаєш, що ти – людина...».

Виклад основного матеріалу дослідження. Надзвичайно сильне свідчення громадянської зрілості молодого поета, глибоко вкоріненої в українську націософську традицію, звучить уже в його ранніх рядках:

*Не докорю ніколи і нікому,
Хіба на себе інколи позлюсь,
Що в двадцять літ в моєму серці втома,*

*Що в тридцять – смерті в очі подивлюсь.
Моє життя – розтрошене корито,
І світ для мене – каторга і кліть...
Та краще в тридцять повністю згоріти,
Ніж до півсотні помаленьку тліть* (2, 32)

Як бачимо, це не просто самоаналіз та усвідомлення власної відповідальності, тут – мужність і жертвна готовність, що чітко перегукується з духом Д. Донцова, а також із загальною атмосферою духовного героїзму шістдесятників.

Події, які сам собі напрозорив, думки, що стали фатальними... Бо ж таке тонке відчуття в нього світу, таке велике до болю несприйняття облудного оточення і щире та відверте зізнання в любові й вірності їй, Єдиній: *Україно! Ти – моя молитва, Ти моя розпука вікова...* (2, 97). Для поета це не опис держави чи етнічності, а *містичне єднання з Батьківщиною як із сакральною сутністю*; митець говорить з нею, як із живою істотою. Теоретик націоналізму Д. Донцов теж вважав націю не суто етнічною чи історичною структурою, а *духовною спільнотою*, що живе міфом, вірою і внутрішнім поривом.

Фразеологізми Василя Симоненка – це той різновид лексики, завдяки якому висловлювання автора стають не лише образними та емоційними, а й іронічними чи саркастичними, як в поезії «Я...»:

Він дивився на мене тупо
Очицями, повними блекоти:
– Дарма ти себе уявляєш пупом,
На світі безліч таких, як ти.
Він гримів одержимо і лютю,
І кривилося гнівом лице рябе,
Він ладен був мене розіпнути
За те, що я поважаю себе.
Не стала навколишки гордість моя.
Ліниво тяглася отара хвилин...
На світі безліч таких, як я,
Та я, їй-Богу, один (2, 108)

Взагалі, фразеологічні одиниці за своїм призначенням подають оцінку істотам та певним явищам – вона може бути позитивна чи негативна, однак у будь-якому випадку саме це дає змогу відтворити свідомість носія мови та культури, показати його матеріальне й духовне життя [7, 77–83].

Послугування фразеологізмами є натуральним: вони вплетені в канву висловлюваної ідеї. Як стверджує А. Філіп'як, «використання ФО зумовлене мовною традицією», а це надає текстам «національного колориту» [16, 47].

Якщо наведені фразеологізми пройшли у В. Симоненка певну трансформацію («уявляти пупом» (себто «бути пупом»), «ладен був розіпнути» (тобто «розпинали»)) або ж дослівно відтворилися в первісному варіанті («ставати/ не ставати навколишки»), то вже невдовзі уважний читач бачить індивідуальний/ контекстний фразеологізм.

Не кожен мав сміливість у той час мороку впевнено заявити про своє «Я», напр.: *На світі безліч таких, як я, Але я, їй-Богу, один* (2, 108), чи відверто показати «їх», «монархів»: *Диктатори, королі, імператори, Мліючи в димі хвальби, Роззявили пащі, мов кратери, І гукали: – Ми – символ доби. – Хто не з нами, той проти Бога. Хто не з нами, той проти*

всіх! І сипались лаври убогі До куцих кривавих ніг (2, 132). Висловлювання такого молодого і водночас такого зрілого трибуна в тому часопросторі були просто гнівною інвективою, яку не дозволяв опри-явнювати радянський бюрократ.

Оригінальні авторські фразеологізми не просто відбивають політичну дійсність, в їх основу «покладено національну світоглядну систему, що є потужним національним ідентифікатором з проблеми духовного самовизначення нації» [15, 75]. Бо ж як ще трактувати такі безстрашні слова (!?):

Одійдіте, недруги лукаві!

Друзі, зачекайте на путі!

Маю я святе синівське право

З матір'ю побуть на самоті (2, 138)

Прагнення мати **ЛИШЕ** ЇЇ ОДНУ, рідну Вітчизну, нині особливо сприймається – не просто як безальтернативність, а як беззаперечна істина: **Хай мовчатиме Америки й Росії, Коли я з тобою говорю** (2, 137). Наступні рядки представляють не менш сильні контекстуальні фразеологізми, які тлумачимо як пролиту кров, напр.: *Хай палають хмари бурякові* (2, 97), чи як розбіжність думок, напр.: *Хай сичать образи...* (2, 97). Позиція автора в таких обставинах стійка: **Я проллюся крапелькою крові На твоє свяченне знамено** (2, 97), що означає готовий кров/життя віддати за Україну. І в цьому теж вбачаємо донцовську **героїку як складову національної гідності**.

Як слушно зазначає М. Власенко, «маркованість національної специфіки створюється наявністю специфічних для даного народу слів, які входять до складу фразеологізмів, або для позначення яких-небудь реалій, відомих тільки носіям однієї нації...» [2, 35].

З'ясувати націософську специфіку фразеологізмів В. Симоненка допомагають й такі рядки:

З нею я ділити завжди буду

Радощі, турботи і жалі,

Бо у мене стукотить у грудях

Грудочка любимой землі («Грудочка землі» (2, 59))

Народ мій є! В його гарячих жилах

Козацька кров пульсує і гуде! («Де зараз ви, кати мого народу?...» (2, 139))

Я квиснути не стану,

Хоч як не буде боляче мені,

– За нашу землю, дорогу й кохану,

Я рад прийняти на себе всі вогні («Можливо, знову заgrimлять гармати» (2, 35))

Збереження національної пам'яті та культурної спадщини, зв'язок з попередніми поколіннями, прагнення волі та незалежності – усе це відкриває глибинні пласти нашої національної свідомості.

На фактор національного вказує і присутність у стійких сполученнях архетипу **МАТЕР: побуту з матір'ю на самоті** (2, 97), *не можна рідну матір забувати* (2, 110), *завше будуть мандрувати очі материнські* (2, 110), *не поскупися матері справить картату хустину* (2, 217), *буду, мамо горда і вродлива, з тебе дивуватися повік* (2, 137), *голосила*

велика мати <...>, щоб став я жорстоким катом недоумства, підлоти й брехні (2, 127).

Взагалі для українців образ **ЖІНКИ-МАТЕРІ** завжди був і залишається культовим. Видатний український етнопсихолог Юрій Липа з цього приводу казав, що «... в центрі духовності (...) стоїть жінкати, істота, що єднає коло себе родину. Найдавніший символ того агрикультурного населення – це образ Великої Матері, божества прапрадідів сучасних українців» [8, 73–74].

У досліджуваних фраземах нашу культуру, зокрема фольклор та національну символіку, відбивають такі лінгвомаркери, як «мавки чорноброві», «хлопці чорночубі», «верби і тополі». Ось як це простежується у текстах:

І якщо впадеш ти на чужому полі (загинеш на чужині),

Прийдуть з України верби і тополі (символи нашої пам'яті)... (2, 109)

Тисячі українських хлопців і чоловіків щодня гинуть на фронті російсько-української війни, вибрюючи споконвічні батьківські землі. Як і у фразеологічних образах Василя Симоненка, наш народ відтворює жахливі реалії сьогодення:

На Україну раттю суне

Вузькоока мокшанська орда,

У рідну дамітку мою, Україну,

Суне ворогом чорна біда! (1)

І, ніби підхоплюючи думку Д. Донцова та голоси сучасників про **історичну місію нації**, Василь Симоненко пророчо стверджує:

Народ мій є! Народ мій завжди буде!

Ніхто не перекрестить мій народ!

Поцезнуть всі перевертні й приблуди

І орди завойовників-заброд! (2, 139)

Це – безумовно не політична декларація, а віра в торжество ПРАВДИ й СПРАВЕДЛИВОСТІ, у незнищенність НАЦІОНАЛЬНОГО ДУХУ, яку виголюшує не просто громадянин, а пророк – носій священної істини.

Свого часу літературознавець Л. Сенік писав, що «...в умовах більшовицького тоталітаризму [сам] поет був приречений на смерть... на фізичну смерть. Але Духом він із нами назавжди» [13, 50–51]. Як, зрештою, і його національні імперативи.

Висновки і перспективи дослідження. Творчість Василя Симоненка настільки глибока за змістом і світоглядною суттю, що виходить за межі часу й обставин, залишаючись актуальною в будь-які історичні епохи. Адже поет діагностував душу народу, осмислював свободу як моральний абсолюти і став голосом совісті епохи, яка прагнула його зламати, та не змогла. Ці смислові домінанти яскраво відображаються у фразеологізмах, що є віддзеркаленням націософських ідей світочів української політичної думки.

Отримані результати дають поштовх до подальшого вивчення національних імперативів митця в іншому творчому зрізі, зокрема в епістолярній спадщині. Такий підхід відкриває можливості для поглибленого аналізу, здобутки якого можуть бути використані під час занять з лінгвостилістики зі студентами закладів вищої освіти.

ЛІТЕРАТУРА

1. Баган О. Героїчна націософія (Ідеї Дмитра Донцова в контексті правих теорій міжвоєнної доби). Передмова до 4 тому «Вибраних творів» Д. Донцова «Ідеологічна есеїстика (1933–1939 рр.)». Дрогобич, 2013. URL: <http://dontsov-nic.com.ua/peredmova-o-bahana-do-4-ho-tomu-vybranyh-tvoriv-d-dontsova-ideolohichna-esejistyka-1933-1939-rr-drohobych-2013/>.
2. Власенко М. Національно-культурна специфіка фразеологізмів. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія «Філологія. Соціальні комунікації»*. 2014. № 2. С. 34–38.
3. Галів У., Легка Л. Засоби мовної виразності у поезії Василя Симоненка. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2022. Вип. 47. Т. 2. С. 84–92. URL: https://www.apnn-journal.in.ua/archive/47_2022/part_2/14.pdf.
4. Дічек Н. Етика національної свідомості Івана Огієнка. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*. 2002. Вип. 9. С. 12–14. URL: <https://studentam.net.ua/content/view/7492/97/>.
5. Донцов Д. Націоналізм. *Донцов Д. Твори. Т. I. Геополітичні та ідеологічні праці*. Львів : Кальварія, 2001. С. 243–415.
6. Іванишин П. Ідеологія і держава : націософська інтерпретація. Тернопіль : Крила, 2022. 534 с.
7. Космеда Т., Прасол О. «Політичний» фразеологізм у мовній свідомості галичан і поляків : проблема трактування. *Вісник Дніпропетровського університету. Сер. : Мовознавство*. 2014. Т. 22. Вип. 20 (1). С. 77–83.
8. Липа Ю. Призначення України. Нью-Йорк : Накладом Української Книгарні «Говерля», 1953. 307 с.
9. Липинський В. Листи до братів-хліборобів : про ідею і організацію українського монархізму : писані 1919–1926 р. Wien : Buchdruckerei Carl Herrmann, 1926. 580 с. URL: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe?Z21ID=&I21DBN=UKRLIB&P21DBN=UKRLIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=online_book&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=FF=&S21STR=ukr0000675.
10. Масловська Т. Традиціоналізм як прояв національної та духовної свободи у творчості В. Симоненка. 2017. URL: <https://md-eksperiment.org/post/20170518-tradicionalizm-yak-proyav-nacionalnoyi-ta-duhovnoyi-svobodi-u-tvorchosti-v-simonenka>.
11. Масловська Т. О. Індивідуальність поетики Василя Симоненка. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Серія : Філологія. 2015. Вип. 19 (2). С. 29–32. URL: [file:///C:/Users/911/Downloads/Nvmgu_filol_2015_19\(2\)_10.pdf](file:///C:/Users/911/Downloads/Nvmgu_filol_2015_19(2)_10.pdf).
12. Рогожа М. М. Щоденники Василя Симоненка як джерело дослідження витоків українського шістдесятництва. *Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету*. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. Вип. 48. С. 243–248.
13. Сенік Л. Василь Симоненко : архетип образу матері. *Слово і час*. 2015. № 1. С. 50–51.
14. Ситник О. Дмитро Донцов як чільний ідеолог українського визвольного руху першої половини XX століття. *Східноєвропейський історичний вісник*. 2017. Вип. 2. С. 16–25.
15. Тимкова В. Лінгвокультурологічний підхід до вивчення фразеології студентами-аграріями. *Гуманітарна освіта в технічних вищих навчальних закладах*. 2017. № 36. С. 74–79.
16. Філіп'як А. Розбудова української фразеології : індивідуально-авторські фразеологізми Ліни Костенко. *STUDIA UKRAINICA POSNANIENSIA*. 2020. Vol. 8 (1). P. 45–53.

ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

17. Карнаух М. За 200 хвилин до війни. Вірші про війну. Мала сторінка. URL: <https://mala.storinka.org/%D0%B2%D1%96%D1%80%D1%88%D1%96-%D0%BF%D1%80%D0%BE-%D0%B2%D1%96%D0%B9%D0%BD%D1%83.html>.
18. Симоненко В. Ти знаєш, що ти – людина : вірші, сонети, поеми, казки, байки / передм. В. А. Гончаренка. Київ : Наукова думка, 2005. 296 с. URL: <https://www.slideshare.net/slideshow/ss-41051552/41051552>.

REFERENCES

1. Bahan, O. (2013). Heroichna natsiosofia (Idei Dmytra Dontsova v konteksti pravykh teorii mizhvoiennoi doby). Peredmovna do 4 tomu "Vybranykh tvoriv" D. Dontsova "Ideolohichna esejistyka (1933–1939 rr.)" [Heroic Nation-Philosophy (Ideas of Dmytro Dontsov in the Context of Right-Wing Theories of the Interwar Period): Preface to Volume 4 of "Selected Works" by D. Dontsov "Ideological Essays (1933–1939)"]. Drohobych. Retrieved from: <http://dontsov-nic.com.ua/peredmova-o-bahana-do-4-ho-tomu-vybranyh-tvoriv-d-dontsova-ideolohichna-esejistyka-1933-1939-rr-drohobych-2013/> [in Ukrainian].
2. Vlasenko, M. (2014). Natsionalno-kulturna spetsyfika frazeolohizmiv [National and Cultural Specificity of Phraseological Units]. *Vcheni zapysky Tavriiskoho natsionalnoho universytetu imeni V. I. Vernadskoho. Seriya "Filolohiia. Sotsialni komunikatsii"*, 2, 34–38 [in Ukrainian].
3. Haliv, U., Lehka, L. (2022). Zasoby movnoi vyraznosti u poezii Vasylya Symonenka [Linguistic Expressive Means in the Poetry of Vasyl Symonenko]. *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk*, 47 (2), 84–92 [in Ukrainian].
4. Dichek, N. (2002). Etyka natsionalnoi svidomosti Ivana Ohienka [The Ethics of National Consciousness of Ivan Ohienko]. *Visnyk Zhytomyrskoho derzhavnoho universytetu imeni Ivana Franka*, 9, 12–14 [in Ukrainian].
5. Dontsov, D. (2001). Natsionalizm [Nationalism]. *D. Dontsov, Tvory. T. I. Heopolitychni ta ideolohichni pratsi*. Lviv: Kalvariia, 243–415 [in Ukrainian].
6. Ivanyshyn, P. (2022). Ideolohiia i derzhava: natsiosofska interpretatsiia [Ideology and the State: A Nation-Philosophical Interpretation]. Ternopil: Kryla [in Ukrainian].
7. Kosmeda, T., Prasol, O. (2014). "Politychnyi" frazeolohizm u movnii svidomosti halychan i poliakiv: problema traktuvannia ["Political" Phraseologism in the Linguistic Consciousness of Galicians and Poles: The Problem of Interpretation]. *Visnyk Dnipropetrovskoho universytetu. Seriya: Movoznavstvo*, 22 (20/1), 77–83 [in Ukrainian].

8. Lypa, Yu. (1953). Pryznachennia Ukrainy [The Destiny of Ukraine]. Niu-York: Nakladom Ukrainskoi Knyharni "Hoverlia" [in Ukrainian].
9. Lypynskyi, V. (1926). Lysty do brativ-khliborobiv: pro ideiu i orhanizatsiiu ukrainskoho monarkhizmu: pysani 1919–1926 r. [Letters to the Bread-Brothers: On the Idea and Organization of Ukrainian Monarchism: Written in 1919–1926]. Wien: Buchdruckerei Carl Herrmann [in Austria]. Retrieved from: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe?Z21ID=&I21DBN=UKRLIB&P21DBN=UKRLIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=online_book&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=FF=&S21STR=ukr0000675 [in Ukrainian].
10. Maslovska, T. (2017). Tradytsonalizm yak proiav natsionalnoi ta dukhovnoi svobody u tvorchosti V. Symonenka [Traditionalism as a Manifestation of National and Spiritual Freedom in the Works of V. Symonenko]. Retrieved from: <https://md-eksperiment.org/post/20170518-tradicionalizm-yak-proyav-nacionalnoyi-ta-duhovnoyi-svobodi-u-tvorchosti-v-simonenka> [in Ukrainian].
11. Maslovska, T. O. (2015). Indyvidualnist poetyky Vasylya Symonenka [Individuality of Vasyl Symonenko's Poetics]. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Seriia: Filolohiia*, 19 (2), 29–32 [in Ukrainian].
12. Rohozha, M. M. (2017). Shchodennyky Vasylya Symonenka yak dzherelo doslidzhennia vytokiv ukrainskoho shistdesiatnytstva [Vasyl Symonenko's Diaries as a Source for Studying the Origins of Ukrainian Sixtiers Movement]. *Naukovi pratsi istorichnoho fakultetu Zaporizkoho natsionalnoho universytetu*, 48, 243–248 [in Ukrainian].
13. Senyk, L. (2015). Vasyl Symonenko: arkhetyp obrazu materi [Vasyl Symonenko: Archetype of the Mother Image]. *Slovo i chas*, 1, 50–51 [in Ukrainian].
14. Sytnyk, O. (2017). Dmytro Dontsov yak chilnyi ideoloh ukrainskoho vyzvolnoho rukhu pershoi polovyny XX stolittia [Dmytro Dontsov as the chief ideologist of the ukrainian liberation movement of the first half of the XX century]. *Skhidnoievropeiskyi istorichnyi visnyk*, 2, 16–25 [in Ukrainian].
15. Tymkova, V. (2017). Linhvokulturolohichnyi pidkhid do vyvchennia frazeolohii studentamy-ahraryiamy [Linguocultural Approach to Phraseology for Agrarian Students]. *Humanitarna osvita v tekhnichnykh vyshchykh navchalnykh zakladyakh*, 36, 74–79 [in Ukrainian].
16. Filipiak, A. (2020). Rozbudova ukrainskoi frazeolohii: indyvidualno-avtorski frazeolohizmy Liny Kostenko [Development of Ukrainian Phraseology: Authorial Phraseologisms by Lina Kostenko]. *Studia Ukrainica Posnaniensia*, 8 (1), 45–53 [in Poland].

SOURCES OF ILLUSTRATIVE MATERIAL

1. Karnaukh, M. (n.d.). Za 200 khvylyn do viiny. Virshi pro viinu [200 Minutes Before the War. Poems About the War]. *Mala storinka*. URL: <https://mala.storinka.org/%D0%B2%D1%96%D1%80%D1%88%D1%96-%D0%BF%D1%80%D0%BE-%D0%B2%D1%96%D0%B9%D0%BD%D1%83.html>.
2. Symonenko, V. (2005). Ty znaesh, shcho ty – liudyna...: virshi, sonety, poem, kazky, baiky [Do You Know That You Are a Human...: Poems, Sonnets, Poems, Fairy Tales, Fables] / V. A. Honcharenko (ed.). Kyiv: Naukova dumka URL: <https://www.slideshare.net/slideshow/ss-41051552/41051552> [in Ukrainian].